

Czynna ochrona susła perełkowanego na lubelszczyźnie

2012-07-03

Jeden z pierwszych projektów czynnej ochrony stanowisk susła perełkowanego został wdrożony do realizacji w 2000 r. pod nazwą „Ochrona stanowisk susła perełkowanego na Zamojszczyźnie”. Następnie, po rozszerzeniu projektu i włączeniu nowych stanowisk, a przede wszystkim kolonii w Świdniku, realizowany był pod nazwą „Ochrona stanowisk susła perełkowanego w Polsce” i obejmował czynną ochroną wszystkie stanowiska, które zasiedlane były przez kolonie zwarte susłów perełkowanych.

Od 2009 r. działania te kontynuuje Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie, a ochrona susła perełkowanego jest częścią zbiorczego projektu „Ochrona siedlisk przyrodniczych i gatunków na terenach Natura 2000 w województwie lubelskim”. Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Podstawowe założenie projektu w części dotyczącej ochrony susła, to odbudowa suślich kolonii do stanu liczebności z lat 70 i 80 ubiegłego wieku, a także stworzenie takich warunków, przy których miejscowa ludność (wspólnoty gruntowe bądź indywidualni rolnicy) będzie prowadziła odpowiednie zabiegi we własnym zakresie, bez wykorzystania środków zewnętrznych. Proces przechodzenia z prac dotowanych w projekcie na działalność we własnym zakresie jest stosunkowo powolny i trudny z powodu współwłasności terenu, na których leży większość stanowisk susła (własność Wiejskich Wspólnot Gruntowych).

Pierwszym obiektem który funkcjonuje bez angażowania środków zewnętrznych jest rezerwat „Popówka” w miejscowości Miączyn. Obiekt dzierżawi rolnik wykonując prace ochronne w zamian za uzyskiwaną paszę dla swojego stada krów. Należy jednak podkreślić, że takie rozwiązanie było możliwe w wyniku uregulowania własności, bowiem rezerwat przekazano z Agencji Nieruchomości Rolnych w zarząd Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Lublinie.

Głównym kierunkiem działań ochronnych jest przede wszystkim ochrona gatunku poprzez przywrócenie naturalnych, a tym samym najbardziej optymalnych warunków siedliskowych dla susła na wszystkich stanowiskach zajętych przez kolonie zwarte. Krajowe, najbardziej wartościowe kolonie zasiedlają głównie różnej wielkości pastwiska, a suseł jako typowy „wzrokowiec” preferuje tereny otwarte o stosunkowo niskiej roślinności. Stąd podstawowe działania ochronne objęły typowe użytkowanie kośno-pastwiskowe poszczególnych siedlisk. Jednak kolejnym problemem, na jaki natrafili realizatorzy projektu, jest degradacja muraw pastwiskowych. Dlatego też poza typowymi pracami obejmującymi interwencyjny wypas i koszenie (dokaszania) pastwisk, w wielu miejscach niezbędne było wykonanie karczowania podrostu drzew i krzewów, rekultywacji murawy oraz jej nawożenia.

Większość zabiegów agrotechnicznych wykonują rolnicy skupieni, we wspólnoty gruntowe, będący współwłaścicielami terenów, na których zlokalizowane są susłe kolonie.

Realizacja projektu przyniosła wymierne efekty przede wszystkim uratowano gatunek od wyginiecia. Liczba susłów w naturalnych koloniach zwartych zwiększyła się znacznie, tj. z 270 osobników notowanych w momencie rozpoczęcia wdrażania projektu (z wyłączeniem kolonii introdukowanej w Świdniku), do ponad siedmiu i pół tysiąca osobników zinventaryzowanych w 2011 r. Ww. wzrost liczby osobników zanotowano na terenie obszarów Natura 2000 Popówka i Suśle Wzgórza, co pozwala dość optymistycznie spojrzeć na przyszłość tych kolonii. Na terenie pozostałych stanowisk, charakteryzujących się trudnymi warunkami siedliskowymi (tereny okresowo zalewane bądź też o bardzo suchym, piaszczystym podłożu), populacje znajdują się w złej kondycji i planuje się ich odbudowę poprzez zasilenie populacji bądź reintrodukcję.

W celu zachowania we wszystkich obiektach właściwych warunków rozwoju populacji, nadal wymagana jest cykliczna realizacja działań ochronnych.

Bardzo istotnym elementem projektu jest prowadzenie monitoringu, tj. stałych badań poszczególnych kolonii susłów. Prace te, w połączeniu z opracowanymi w ramach projektu „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski” współfinansowanego ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko planami zadań ochronnych dla poszczególnych obszarów Natura 2000, pozwalają na określanie stanu populacji i wyznaczanie kierunków dalszych działań ochronnych.

Do projektu planuje się również włączenie zadania - reintrodukcji susłów w rezerwacie „Gliniska”, gdzie wyginęły one na początku lat 90-tych ubiegłego wieku. W tym celu od roku 2005, w ramach przeprowadzonego projektu finansowanego przez Program Małych Dotacji GEF UNDP i Fundację EkoFundusz, wykonano prace przygotowawcze mające na celu poprawę warunków siedliskowych w części rezerwatu przeznaczonej pod wsiedlenie susłów. Obecnie realizowany przez Regionalną Dyrekcję Ochrony Środowiska w Lublinie projekt ochrony siedlisk i gatunków na obszarach Natura 2000.

fot. Środkowa część obszaru Natura 2000 Suśle Wzgórza po odrzucaniu środkowej części

fot. Likwidacja sukcesji w rezerwacie Hubale

fot. Obszar Natura 2000 Suśle Wzgórza Jeden z zabiegów objętych projektem ochronnym - zbieranie siana